

Krönika

Det är lustigt hur man associerar

När jag var ung – ja, ganska ung i alla fall, halvgammal – jobbade jag extra på Systembolaget. Där hade jag en chef som levde sitt liv bland ett stabilt utbud av alkoholhaltiga drycker. På den tiden var artikelnumret nyckeln till ett framgångsrikt säljarliv på Bolaget. Och i vilken sifferkombination som helst såg han en vara ur sortimentet. Det blev än värre av att de digitala klockorna då hade gjort sitt intåg. Såfort han såg på klockan så blev det en vara: Se där, nu är det snart Aktuellt. Klockan är Morio Muskat (1953). Och några timmar senare: Ahh, Villa Antinori (2300), äntligen läggdags. En riktig rysare var det säkert att vakna mitt i natten och känna paniken gripa tag i ett ensamt butikschefshjärta när klockan ilsket blinkar "Svenskt Sädesbrännvin". Varunummer 5; saligt i påminnelse.

Själv har jag med åren utvecklat en annan defekt eller excentricitet kanske vi kan kalla det om man vill vara mer positiv: "Känn inte människan, känn hans/hennes fastighet." Säkert en åkomma som inte helt sällan kan förekomma bland lantmätare. Sannolikt med en viss överrepresentation bland sådana av manligt kön som dessutom hunnit utveckla en viss nördighet även på detta område. Som yngre hade de sannolikt en fäbless för att mer eller mindre tvångsmässigt klämma i sig vilken tabell som helst av typen: "de tio största sjöarna i Asien" eller "de fem bästa målskyttarna i NHL åren 1966-1971". Typ. Den defekt jag här har i åtanke, tar sig i uttryck på så sätt att när man till exempel går på stan och ser ett bekant ansikte så tänker man inte: Där går Olle Pettersson. Utan man tänker: Se där Baggböle 5:14. Eller "God dag, god dag Stöcke 12:36. "Åh så trevligt, herr och fru Vargen 12." Det finns en butik i Umeå som jag inte kan gå förbi utan att en fastighetsbeteckning i blinkande neon dyker upp i huvudet "Pling. Borrmaskinen 12". Bara för att kvinnan som har butiken är gift med han som jag en gång hade att göra med på Borrmaskinen 12. Riktigt besvärligt blir det vid evenemang av typen "Öppet Hus" som vi hade härom lördan. Då kommer dom; som på parad, den ene sakägaren efter den andre. Stöcksjö 9:1, Kåddis 5:11, Skatboet 12 och Ingenjören 7. Och min hjärna måste tvångsmässigt registrera var och en (fastän jag ihärdigt säger åt den att låta bli). "Och se där: Stöcksjö 29:1 är också här och NNneeejj, inte han – Fingersvampen 8 – jag går och gömmer mig".

När jag inte rådbårar min hjärna med fastighetskunskap av det mer triviala slaget ägnar jag mig åt mer vardagligt lantmåteri. Jag har nu haft ganska många år på mig att utveckla den excentricitet som jag just beskrivit – drygt tjugo närmare bestämt. Och mycket har hänt som det brukar heta. Tänk vi hade stämpelklocka. (En mig närstående källa har dessutom berättat att samma – exakt densamma – stämpelklocka har varit i bruk tills alldeles nyss då den planenligt fick förpassas till stämpelklockornas egen himmel. Den var tydligen programmerad att sluta fungera 2010 eller nå't. Ryktet säger också att fler än en medarbetare ännu sörjer den arma apparatens hädanfärd.)

På Umeå kommun dit jag senare kom hade dock stämpelklockan försvunnit. Eller rättare sagt: slutat användas. Det satt kvar någon märklig reminiscens på en vägg som jag aldrig förstod hur den en gång hade fungerat. Den såg ut som ett halvmeterstort kodlås med en massa nycklar i. Men även här mindes (och minns) en och annan den underbara tid då stämpelklockan bekräftade ens goda arbetsinsats och inte resultatet. Det existensiella mantrat (jag tänker alltså finns jag) får då sitt alldeles speciella uttryck: "Jag har stämplat (både in och ut) alltså har jag arbetat."

Den avdelning jag kom till hette Lantmåteriavdelningen. Förutom Lantmåteriavdelningen så fanns det en Mät- och kartavdelning. Dom hade hand om kartorna. Alla kartor var deras. Om jag förstod det rätt

så lånade vi deras kartor när vi behövde titta på eller använda en karta. Låmnade vi inte tillbaka kartan så fick vi skäll. Eller åtminstone jag. För jag var ju yngst. Eller näst yngst. Och chef. (Vi var ungefär sjuttio personer på det stadsbyggnadskontor som jag kom till och i fyra år var jag näst yngst – och då hade jag i alla fall fyllt fyrtio. Sedan dess har jag alltid hävdats att det bästa med Umeå kommun är att man är lovande länge.)

Nej, riktigt så illa var det inte; jag fick titta på deras kartor. Småningom hade de även gjort en liten tillämpning som var som gjord för mig. När företeelsen introducerades kallades den lite föraktfullt för tittskåp. Det var ett uttryck för att det rörde sig om "döda" data. Något för oss som inte var tekniska nog för att kunna hantera "caden" eller ett riktigt kartsystem.

Långt senare hade vi inom vår hopslagna förvaltning börjat tillämpa en processtyrd organisation. Vad är det? Tänk hänggränor istället för stuprör. Vi på lantmåterisidan hade lyckats komma fram till två processer. Just det: Mät- och kartprocessen och – hör och häpna – fastighetsbildning. Men folk börjar och folk slutar och den åtminstone på pappret förändrade organisationen hade satt igång en massa tankar. Det var som om den gamla uppdelningen inte längre var funktionell. Som om de gamla gränssnitten inte längre stämde med verkligheten. Plötsligt var vi i en situation då vi kunde och behövde tänka annorlunda. Vad som hände var att vi vågade betrakta även vår egen verksamhet ur ett processinriktat perspektiv. Vi vågade spalta upp den på ett delvis nytt sätt och fundera över hur olika delar hänger samman. Inom vår lantmåteriprocess har vi nu fyra delprocesser: Geografiska data, Geodesi, lantmåterimyndigheten (KLM) och GIS, som alla förhåller sig olika till andra externa processer. Delprocessen Geodesi är delvis integrerad i bygglov i och med att utsättning och nybyggnadskartor utgör så stor del av verksamheten. Delprocessen GIS har kunnat utvecklas till den fria resurs den är med långtgående samarbete med skolan, översiktsplanering, trafikplanering, gatukontor osv.

Delprocessen Geografiska data är det nav till vilket de andra processerna måste förhålla sig. Både KLM och Geodesi levererar in data till Geografiska data som har till uppgift att förvalta kartdatabasen som är den grund på vilken vi baserar all vår verksamhet. Med den organisation vi valt är också Geografiska data den verksamhet som mest självklart skall finansieras av kommunen själv, dvs med skattemedel. Övriga verksamheter bär, eller bör på sikt kunna bära, sina egna kostnader. Delprocessen KLM är, förutom att vara just "myndigheten", den del av verksamheten som oftast möter "kunden", kommunmedborgaren. KLM är ansiktet utåt och i mötet med medborgaren skapas den legitimitet som är en förutsättning för ett fortsatt framgångsrikt lantmåteri.

Börje Nordström
borje.nordstrom@umea.se
Lantmåterichef
Umeå kommun